

**GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION/  
SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION**

**POSSIBLE ANSWERS FOR :      SEPEDI LELEME LA TLALELETŠO  
MAEMO A A PHAGAMEGO  
(Lephephe la pele)**

**KAROLO YA A  
TEKAHLAOLOGANYO**

**POTŠIŠO 1**

**KAROLWANA YA 1**

- 1.1 Go se tšwele pele ka dithuto. (1)
- 1.2 Go apara gabotse (1)
- 1.3 Mošomo (1)
- 1.4 (a) Gore go se be le yoo a dumelago go ratana le yena. (1)  
(b) Go tšwafa ga gagwe / go se nyake go šoma ga gagwe. (1)
- 1.5 Go apara gabotse tše o ka rego o a šoma. (1)
- 1.6 Aowa, ga bo lefe. Le ge o ka tšwelela mathomong, mafelelong o tllile go swarwa. (2)
- 1.7 O tla swarwa a išwa kgolegong ka lebaka la melato ya gagwe. (2)
- 1.8 O be a ka išwa sekolong sa mediro ya matsogo. (Karabo ya maleba, e tla amogelwa.) (2)
- 1.9 Bomenetša ga bo lefe (Dihlogo tše dingwe tša maleba di tla amogelwa.) (2)

**KAROLWANA YA 2**

- 1.10 Ka go sebela maphodisa / ka go loma maphodisa tsebe. (1)
- 1.11 Samora Machel (1)
- 1.12 (a) go utswa dithoto tša batho  
(b) go utswa megala ya lethekegeng  
(c) go thuba ka dintlong (**mabaka a mabedi fela**) (2)
- 1.13 Ke ge maphodisa a ba swara ba be ba ba lokolla go thwe ga go na bohlatse. (1)
- 1.14 Bohodu (1)

- 1.15 Aowa (1)
- 1.16 Ba kgotlelele dithutong ka gore ga go na bokamoso ntle le thuto. (2)
- 1.17 Aowa. Motswadi ga a kgale ngwana. Ge a pala a nyake thušo bathong ba bangwe Ee. (Lebaka la go kwagala la maleba le tla amogelwa) (2)

### KAROLWANA YA 3

- 1.18 (a) Go itšhidulla (1)  
 (b) Go šomela mogolo / go ikhweletša tšhelete ya go iphediša. (1)  
 (c) Go itloša bodutu. (1)
- 1.19 Dikarabo tša balekwa tša maleba di tla amogelwa. (1)
- 1.20 Dihlopha di fiwe tšhelete gore di kgone go lefa dibapadi tša maemo a godimo gore di rute baraloki bao ba se nago boitemogelo. (Dikarabo tše dingwe tša balekwa di tla amogelwa) (2)
- 1.21 (a) Ga go na papadi ye nnyane goba ye kgolo. Dipapadi ka moka di hlokomelwe. (dikarabo tša baithuti tšeo di nepagetšego di tla amogelwa.) (2)
- 1.22 Bohlokwa bja dipapadi. (Hlogo ya maleba e tla amogelwa.) (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: [35]

### KAROLO YA B KAKARETŠO

#### POTŠIŠO 2

- Kakaretšo e akaretše dikgopolo tše: (2)
- Mokgekolo o laya Katlego le mogwera wa gagwe (2)
  - O ba botša ka **peakanyo** ya lapa (1)
  - O ba **laetša kotsi** ya go se beakanye. (1)
  - Bana ba nyaka **tlhokomelo le lerato** (1)
  - Ba nyaka **dijo, diaparo le thoto** (1)
  - Ba **rute bana** ba bona go beakanya. (2)  
gore ba se tle ba itshola.
  - Ba **gaše / botše** ba bangwe thuto ye. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [10]

**KAROLO YA C  
THUTAPOLELO**

**POTŠIŠO 3**

- 3.1 gaMamaila (2)
- 3.2 Magong a mmalwa a bofagantšhitšwe felo gotee (1)
- 3.3 (a) legong (1)  
(b) beke (1)
- 3.4 bonwa (1)
- 3.5 (tše) pedi. (1)
- 3.6 Malome o tla gae mafelelong a kgwedi fela. (A mangwe a maleba a tla amogelwa) (2)
- 3.7 ba bangwe. (1)

**[10]**

**POTŠIŠO 4**

- 4.1 (a) taa! (1)  
(b) Go fetša ka moka (1)
- 4.2 Noka ge e gogola matlakala (1)
- 4.3 Re botšwa mehla ye, fela ga re na ditsebe. (2)
- 4.4 Malwetši. (1)
- 4.5 Paesekela e mo robile noka. / O kgopelwa go noka nama ye e lego ka pitšeng (2)
- 4.6 mehla ye. (2)

**[10]**

**POTŠIŠO 5**

- 5.1 Kgoši Letheba o bile le ngwana wa mošemane. (2)
- 5.2 Le se ba sebe go ya pele. (2)
- 5.3 (a) tuu! (1)  
(b) go homola / go se bolele. (2)

**[7]**

**POTŠIŠO 6**

6.1	Seletswana	(1)
6.2	(a) leo	(1)
	(b) lesogana	(1)
6.3	ngwako	(1)
6.4	monnanna	(1)
6.5	nago le	(1)
6.6	o na le sa gagwe	(1)
6.7	Molato o tla lefša ke monna.	(1)
		<b>[8]</b>
	<b>PALOMOKA:</b>	<b>[35]</b>